

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

7. An sit necessarium in confessione explicare, si quis peccavit scienter, an ignorantia culpabili? Et quid est dicendum, quando ea ignorantia moraliter vincibilis exusaret à mortali transgressione ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

cum tali conscientia, est peccatum mortale, qui enim ita operatur absque alio examine, exponit se periculo peccati mortalis, & ideo venialiter vult illud committere, quaecumque sit, ergo operari cum tali conscientia, est peccatum mortale, unde necessarium est in confessione aperiendum. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam esse existimo, quam tueri Valentia tom. 2. disp. 2. quest. 14. punct. 4. Salas in part. 2. quest. 1. tract. 8. disp. 1. sect. 3. num. 3. Nauarrus in manual. pral. 9. num. 9. & alij, quia velle id quod in genere dumtaxat iudicatur illicitum, non videtur esse grauis malitia, cum huiusmodi voluntas contineat se adhuc intra limites eius rationis, quæ est communis peccato mortali, & veniali, & ideo est imperfecta in genere mali, & constituit tantum peccatum veniale. Ergo operari cum tali conscientia, non erit necessarium in confessione explicare. Secus autem, quando aliquis operatur cum conscientia dicente aliquid esse mortale, aut veniale speciale.

3. Notandum est etiam hic obiter, quod si quis falso putans hodie esse vigilia, carnes comedat, sufficit dicere in confessione: Comedi carnes in die prohibito, quia peccatum eiusdem speciei commisit, ac si verè fuisset vigilia, quidquid in contrarium asserat Valentia to. 4. disp. 7. quest. 11. punct. 1. & Nauarrus in man. cap. 6. num. 14. afferentes esse necessarium explicare, quod peccauerit contra conscientiam. Unde infertur agere contra conscientiam, non esse speciale peccatum contra præceptum, vel virtutem, sed continere tantum generalem, quandam rationem peccati, quæ determinatur ad talem rationem peccati, ex tali aut tali materia præcepta, quæ per conscientiam proponitur. Vide Salas in part. 2. tract. 8. disp. 1. sect. 3. num. 28. Clauem Regiam lib. 1. c. 4. n. 12. & alios penes ipsos.

RESOL. VI.

An qui cum conscientia erronea fecit aliquid nec tamen in cogitatione distinxit, an illam actionem facere esset peccatum mortale, vel veniale, debeat in confessione talem circumstantiam conscientia erronea aperire, si postea inuenit non esse peccatum mortale illud, quod fecit? Ex part. 1. tractat. 7. Resolut. 24.

§. 1. Affirmatiuè respondet Sanchez in summa tom. 1. lib. 1. cap. 11. num. 7. Valquez in part. 2. tom. 2. disp. 59. cap. 3. num. 10. Azorius p. 1. l. 2. c. 8. g. 6. & alij.

2. Sed contrariam sententiam probabilem etiam esse puto, quam docet Nauarr. in manuali. pralud. 9. num. 9. Lopez in instruct. part. 1. cap. 3. & ex neotericis Valentia tom. 2. disputat. 2. quest. 14. punct. 3. qui hanc rationem adducit: [Nam velle id quod in genere dumtaxat iudicatur illicitum, non videtur esse grauis malitia, cum contineatur adhuc eiusmodi voluntas intra limites eius rationis, quæ est communis peccato mortali, & veniali, atque adeo sit imperfecta in genere mali: itaque solum hic erit peccatum veniale.] Ita Valentia. Unde talis circumstantia non erit in Confessione necessariè aperienda.

RESOL. VII.

An sit necessarium in confessione explicare si quis peccauit scienter, aut ignorantia culpabili? Et quid est dicendum, quando ea ignorantia moraliter vincibilis excusaret à mortali transgressione humani præcepti?

ter vincibilis excusaret à mortali transgressione humani præcepti?

Et quid, quando ignorantia est affectata, & maximè si affectata esset ad liberius peccandum?

Et an quando quis peccat ex ignorantia sint ibi duo peccata, unum ignorantia, alterum, quod ex ignorantia admittitur? V. g. est aliquis, qui ex culpabili ignorantia non legit Horas Canonicas, ad quas ratione Ordinis tenetur, an ille peccet duplici peccato, uno ignorantia, altero contra virtutem Religiosis? Vel si quis ex ignorantia culpabili Decalogi incidat in peccatum homicidij, &c.

Eadem est ratio Confessarij ex ignorantia eorum, quæ ad officium suum pertinent, absoluentis eum, quem absolvere non potest, &c. Ex part. 3. tractat. 4. Resol. 140. aliàs 141.

§. 1. Aliqui affirmant necessarium esse explicare, si peccatum fuit scienter admissum, quia distinctam malitiam importat. Sic Adrianus in 4. tractat. de confessione, quest. 4. in 2. part. illius, vbi de circumstantiis paulo post principium ver. forte obiscies, & Medina Complutensis, C. de confess. quest. de circumstantiis mutantibus speciem, paulo post principium.

2. Sed contrarium docent Nauarrus in cap. consideret à num. 52. vsque ad 79. de penitent. distinct. 9. & Suarez tom. 4. disput. 22. sect. 4. num. 14. nam, vt ait Valentia tom. 2. disput. 6. quest. 6. punct. 3. eiusdem rationis sunt peccata, siue interna, siue externa, cum ignorantia culpabili commissa, cum peccatis scienter admissis, licet scientia illa aggrauet. Addit tamen Suarez, & bene, id esse necessarium aliquando in ordine ad censuras Ecclesiasticas; nam ab illis, vt infra dicemus, ignorantia sæpius excusat. Idem etiam dicendum est, quando ea ignorantia moraliter vincibilis excusaret à mortali transgressione humani præcepti; nam in tali casu necesse erit ignorantiam explicare, quippe quamlibet circumstantiam ita minuentem quæ ex mortali efficiat veniale, necessarium est explicare. Similiter dicendum est, quando ignorantia est affectata, licet Nauarrus in man. cap. 6. num. 12. dicat eam non esse necessariè in confessione explicandam; quamuis affectata sit ad finem liberius peccandi. Sed ego sic distinguendum censeo. Si ignorans ille exponatur periculo admittendi alia peccata, ratione illius ignorantia affectata, siue affectetur ad finem liberius peccandi, siue ad alios fines, & aduertat ad id periculum, tenetur eam ignorantia circumstantiam fateri; quia mutat speciem: tot enim peccata ille committit, quot committendi periculo se exponit. Vt si v. g. velit fœminam cognoscere, affectet ignorare, quænam sit illa, vel vt liberius peccet, vel ne eius culpa ita grauis sit; hic enim in tali casu exponitur periculo incestus, adulterij, fornicationis, sacrilegij, &c. Si autem ei periculo exponatur, quia nouit fœminam alio statu præter coniugatæ carere, & an hunc habeat, affectat ignorare, vel affectat ignorare aliam rem, in qua non est aliud præter peccati determinati periculum, tunc si ignorantia non affectetur ad liberius peccandum, non est necesse illam explicare, quia non aggrauat, sed aliquantulum minuit culpam, si verò sit ad finem liberius peccandi, notabiliter aggrauat. Et ita, qui tenent circumstantias notabiliter aggrauantes esse necessariè confitendas, dicendum est hanc circumstantiam fatendam esse. Qui verò contrarium censent, dicunt cum Nauarro illam fatendam non esse, quia intra eandem speciem notabiliter aggrauat. Et hæc omnia mutuatus sum à Sanchez summa, tom. 1. lib. 1. cap. 17. num. 23. quæ valde à Confessariis notanda sunt, non enim ita facile in eorum summis inueniuntur, sicut ista, quæ hic sumpsi à doctissimo

Sup. content. in hoc. & seq. §. in Ref. seq. §. vlt.

Sup. hoc in §. not. præteritæ.

TON. ...

doctissimo Ioanne Maldero in p. 1. D. Thoma, q. 76. art. 2. ubi sic asserit.

Sup. contem-
to in hoc s.
in fine Ref.
9. §. Et tunc
& rege etiam
§. 1. & magis
la e in alia
Retol. pra
dictorum §.

3. Queres, quando quis peccat ex ignorantia, suntne duo ibi peccata, vnum ignorantiae, alterum quod ex ignorantia admittitur? v.g. est aliquis, qui ex vincibili ignorantia non legit horas canonicas, ad quas ratione Ordinis tenetur, an ne ille peccet duplici peccato, vno ignorantiae, altero contra virtutem Religionis? Pro responsione obseruandum est, ignorantiae peccatum pendere ex obligatione sciendi, obligatio autem sciendi interdum ex eo solo pendet, quod obligemur aliquid facere, vel omittere, ad quod faciendum, vel omittendum opus est cogitatione eius, aliquando autem prouenit obligatio sciendi ex peculiari praecipio, quo tenemur habere scientiam, cuiusque nobis comparere. Quo supposito, respondeo, quando obligatio est prioris generis, peccatum ignorantiae, & peccatum, quod ex ignorantia fit, non esse duo peccata, aut duplicem malitiam, quia tantum incurritur eo casu in peccatum ignorantiae, quando per eam incurritur in periculum incidendi in aliquo peccato, siue illud sequatur, siue non. Quando vero obligatio sciendi est posterioris generis, ignorantia est peccatum per se, etiamsi non fuerit periculum alterius secuturi ex ea peccati, & quando ex illa ignorantia aliud peccatum admittitur, sunt ea peccata distincta. Imo etiamsi fuerit solum periculum alterius peccati specie distincti, coniunctum cum peccato, talis ignorantia, si fieri poterit concurrente sufficiente aduertentia illius periculi, vt contrahatur praeter malitiam ignorantiae, etiam malitia istius periculi, verbi gratia, si quis ex ignorantia culpabili Decalogi, incidat in peccatum homicidij, duplex peccatum admittit, vnum negligentiae sciendi illud, quod scire poterat, & debebat, videlicet Decalogum; alterum homicidij. Eadem est ratio Confessarii ex ignorantia eorum, quae ad officium suum pertinent, abluentis eum quem non potest abluere. Haec omnia Malderus; vide etiam Adamum Tannerum in part. 2. disput. 4. quest. 9. dub. 1. num. 12. et 13. & alios penes ipsos tractantes propositam questionem, videlicet, vtrum ignorantia vincibilis sit peccatum speciale, ideoque distinctum ab eo, cuius est causa. Sed de hac questione iterum redibit sermo, vbi contra Malderum, & alios Doctores supra, citatos multis disseram, licet omnia supra dicta probabilia sint.

Sup. hoc in
Ref. & s. an
not. praeteri-
ta.

Sup. hac ig-
norantia Co-
fessarii in
Retol. nec
praeteri-
tae §. h. et
dem. quod

RESOL. VIII.

An aliqua ignorantia, quae aliis esse mortaliter culpabilis, quae non sit affectata, aut crassa excuset à transgressione praecipiorum humanorum; quia ius humanum non obligat cum tanto rigore, vt obligat ius diuinum?

Et an peccatum ex ignorantia culpabili, vel scientia commissum, non ita differat, vt necessario debeat in confessione eius differentia explicari, videlicet, an fuerit commissum ex ignorantia culpabili, an scienter?

Et quid, si peccatum procederet ex ignorantia affectata liberius peccandi: an tale peccatum sit explicandum in confessione, tanquam constituens speciale malitiam? Ex part. 4. tractat. 4. & Miscell. Resolut. 35.

Sup. hoc al-
quid in Retol.
seq. sed pro
nihil do-
ctrina la-

§. 1. Prima sententia negat, sic Castrus Palaus in op. mor. to. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 16. n. 3. vbi sic ait: Fateor tenuitatem ingenij mei, non enim percipere possum quomodo deur ignorantia mortaliter

culpabilis, & transgressio praecipii ex tali ignorantia mortalis non fit; nam tota malitia transgressionis consistit in negligentia culpabili sciendi praecipium, imò potius non est alia malitia omissionis, v.g. ieiunij, vel Missae praecipitae, quam est in illa culpabili negligentia: si ergo illa negligentia est culpabilis mortaliter, omisso culpabilis mortaliter erit; nequit ergo negligentia culpabilis mortaliter reddere violationem venialiter culpabilem. Ita Palaus, & ante illum Suarez in 3. p. to. 3. disp. 82. sect. 3. vers. secundum dubitari solet.

2. Secunda sententia affirmat. Ita Bonacina in Decal. disp. 29. §. punct. 3. n. 2. Sanchez in sum. tom. 1. l. 1. c. 17. n. 19. Valentia to. 2. disp. 6. q. 6. punct. 3. vers. potest etiam. & alij asserentes à transgressione praecipiorum humanorum excusare etiam ignorantiam inuincibilem quae in aliis materiis esset mortalis, dummodo non sit crassa, vel supina, quia ius humanum non obligat cum tanto rigore, vt obligat ius diuinum; sed has sententias pugnantes conatur conciliare Merolla in disp. Theol. tom. 2. disp. 1. c. 2. dub. 10. n. 167.

3. Vtrum quicquid sit, certum est non peccare saltem mortaliter transgressores praecipia Ecclesiae, v.g. ieiunij, obseruationis festorum bona fide, ex causa quam sufficientem putant, quamvis reuera si sufficientes non sit, quia cum praecipia sint humana, non obligant cum tanto rigore, ad inquirendas causas excusantes, & tollendam ignorantiam, vt obligant praecipia iuris naturalis. Ita Caietanus in sum. ver. Ieiunium c. 3. & ver. Festorum violatio. Henriquez lib. 9. c. 25. n. 10. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 7. q. 4. in fine. Lessius 4. c. 2. dub. 5. n. 30. Armilla ver. ieiunium, n. 2. & 6. & ver. festum, n. 10. Emanuel Sa ver. ieiunium, n. 14. & alij.

4. Nota etiam, peccatum ex ignorantia culpabili, vel scientia commissum non ita differere, vt necessarium debeat in confessione eorum differentiam explicare, videlicet an fuerit commissum ex ignorantia culpabili, vel scienter. Ita Tannerus in 1. 2. disput. 4. quest. 9. dub. 1. n. 26. Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 21. sect. 4. num. 14. Secus autem si peccatum procederet ex ignorantia affectata liberius peccandi, & sine remordimento in tali casu Castrus Palaus loc. cit. punct. 6. num. 3. putat tale peccatum esse explicandum in confessione, tanquam constituentem speciale malitiam aduersantem voluntati Deo seruendi; sed Sanchez vbi supra, cap. 17. in fine, tenet tale peccatum esse declarandum tanquam solum augentem malitiam.

RESOL. IX.

An ignorantia vincibilis Mysteriorum Fidei sit speciale peccatum in confessione explicandum?

Et an in ordine ad confessionem sit necessarium explicare, cuius praecipii Decalogi fuerit ignorantia, & secus in ignorantia Mysteriorum Fidei?

Ex quo inferitur ignorantem vincibiliter plures articulos Fidei, non committere plura peccata, specie distincta; & secus vero si ignoret plura praecipia Decalogi, vel Ecclesiae.

Et an ignorantia vincibilis praecipiorum Decalogi sit speciale peccatum?

Vnde sequitur, quod qui ex ignorantia culpabili negligit scire praecipium non fornicandi, &c. non committit duo peccata mortalia, si de facto fornicetur, occidat, &c. vnum negligentiae sciendi huiusmodi praecipium, alterum fornicationis; & ideo sufficit, vt in confessione dicat, fornicatus sum, &c.

Et quid est sentiendum, si huiusmodi ignorantia praecipium non fornicandi, de facto non fornicetur; an teneatur adhuc eam culpabilem ignorantiam, ac negligentiam